

Szabadisi megnyitó 2022

Ahogy kedvenc művészem, Michelangelo mondta: „A rajz, melyet másképpen a vázlat művészetének is neveznek, lényege a festészetnek, szobrászatnak és építészetnek.”

Van egy hely Magyarországon, Kecskeméten, ahonnan rengeteg tehetséges fiatal indult el a művészpályán. Egy olyan hely, amelyet nem kellett és nem kell reklámozni, szájról szájra terjed az intézmény hírneve. Ahova szívesen járnak az egészen picik, és azok a nagy diákok, akik egyetemi felvételi előtt állnak.

A 2022-2023-as tanévben a Kecskeméti Képzőművészeti Szabadiskola a 30. évébe lépett. Ahogy azt sokan tudják, a Szabadisi 1993 őszén jött létre Bruncsák András festőművész-tanár vezetésével. Nagy megtiszteltetés, hogy a nagy évforduló előtt én nyithatom meg a hagyományos éves Szabadisis kiállítást. Menyhei Szabolcs vagyok. Néhány szóban engedjétek meg, hogy bemutatkozzam, hiszen a Szabadiskoláról nem tudok személyes élmények említése nélkül beszélni. Aki találkozott a kiállítás meghívóval, láthatta, hogy azon mint grafikusművész szerepelek. Valóban, alkalmazott grafikával foglalkozok, bár a foglalkozásom hivatalos megnevezése jelenleg ún. concept artist, amit talán látványtervezőként fordíthatnánk le. Hollywoodi filmek látványvilágának megteremtése a feladatom. Dolgoztam a Star Wars messzi messzi galaxisain, jó néhány Marvel filmen, vagy Ron Howard és Christopher Nolan egy-egy komolyabb munkáján. Nagyon szerencsésnek tartom magam, hogy a munkám az, amivel igazán szeretek foglalkozni. Azt is mondhatnánk, hogy gyerekkori álmomat váltom valóra. És mi köze ennek a szabadiskolához? Az, hogy a pályám egyik legfontosabb alapkövének tartom az ott eltöltött éveket. Az iskola műtermeiben eltöltött idő nagyban határozta meg későbbi pályámat, és amikor a szabadiskola megnyitóján veszek részt, akkor úgy érzem, hogy magam is szabadiskolás vagyok, ezt így mondom, jelen időben. Szabadiskolásnak lenni talán nem egy állapot, hanem az ember identitásának egy része.

A mai napig tisztán emlékszem rá; 22 évvel ezelőtt pontosan itt álltam a Szabadiskola éves kiállításán 2000 decemberében, akkor az első alkalommal. Ekkorra szilárdult meg az elhatározás, hogy merre indulok az életben, milyen pályát választok. Nehéz döntés volt, mert a művész pálya ingoványos talajnak tűnt. Persze akkor még nem tudtam, hogy a legjobb kezekbe kerülök.

A legelső rajzleckém teljes kudarc volt. Bruncsák mester leültetett egy kupac gally elé, és megkért, hogy vessem papírra az elém tároló látványt. Csak néhány ág lett volna, de az egyszerű csendélet mégis olyan összetett volt, hogy sehogyan sem állt össze. Rá kellett jönnöm, hogy az alapoktól kell kezdenem. Amikor a mester látta, hogy mennyire el vagyok veszve, elő vett két hurkapálcát, és elkezdte magyarázni a perspektíva alapjait. Bruncsák András osztálya a pontos rajzi alapokat és a festői látásmódot adta. Az elemző tanulmányrajzok után jött a pasztell és az akvarell, csendéletek és portrék után a szabadban festés. András szemléletét a régi nagymesterek és a természet iránti mély tisztelet hatja át.

De nem csak a Kazinczy utcára jártam, hanem a Jókai utcai műterem rajzbakjait is sűrűn koptattam. Patkós László tanár úr rávilágított arra, hogy a dolgokat más szempontok alapján is lehet vizsgálni. Ha úgy tetszik, lehet más szemüvegen keresztül látni a világot. Szabadság, játékosság jellemezte a nála folyt munkát, de ettől függetlenül nagyon komolyan átgondolt tematika mentén készültek a linómetszetek, rézkarcok. Patkós tanárúr egy-egy

hétköznapi témát (mint például vállfára akasztott ruhák, vagy hangszerek) a legkülönbözőbb módokon dolgoz fel a diákokkal, a tanulmánytól a plakáttervekig, és nagy hangsúlyt fektet a hagyományos sokszorosító grafikai eljárásokra. Egyik kedvenc feladatom nála a folyton mozgásban lévő csendélet volt. Csak felvázolni volt idő, és néhány percen belül már forgott is tovább a kerek asztalra beállított csendéletet. A látványt nem egy, hanem számtalan nézetből ábrázoltunk, ugyanazon a képsíkon. Ráébresztett, hogy mindaz, amit látunk, tovább kell gondolni, mi alakítjuk a képet. És miközben mindenki szorgosan húzta a vonalakat, megérkezett a kekszes kocsi, volt teázás, az oldott, laza légkör mindig kedvezett az alkotómunkának.

Gyenes Péter festőművész hétvégi alakrajz osztálya (amit most már Csörgő Tamás tanár úr vezet) pedig az anatómiáról, az emberi test ábrázolásáról és a mélyebb formai elemzésről szólt. Szinte sehol nem tapasztaltam azt, hogy modell ugyanabban a pózban akár 5-6 órát is állt. Pár perces krokikkal, mozdulatvázlatokkal kezdtük a napot, de utána rengeteg időnk volt egy-egy beállítást végig vinni. Remek modelljeink voltak, akik néha számomra hihetetlen módon bírták tartani a legnehezebb pózokat is, sokszor egy asztal tetején állva. És miután az egész napos munkában teljesen elfáradtunk, Peti szívesen mesélt utazásairól a világban, amelyekről diavetítést is tartott.

Az építészekhez sajnos nem jártam, de Vass-Eysen Ervin óráiról leginkább az maradt meg, hogy amikor péntek esténként, mi, egyszerű halandók végeztünk a rajzzal, és már majdnem leestünk a rajzbokról a fáradtságtól, az építészek akkor kezdtek csak igazán bemelegíteni. Elég volt néhány pillantást vetni a gyönyörűen megformált makettjeikre, vagy ránézni az agyagból megmintázott portrékra, hogy érezze az ember, milyen komoly munka folyik náluk. Teljesen mindegy hogy árnyékszékét vagy városokat összekötő hidakat terveznek, minden munkájukat áthatja a szakma iránti tisztelet. Minden feladathoz a legkomolyabban állnak hozzá, de a komolyság nem jelenti a játékosság vagy a humor hiányát.

Ha munka akkor teljes munka, ha buli, akkor totális buli. Szokta volt mondani Bruncsák tanár úr.

Sokan úgy gondolják, ha valaki vizuális művészetekre adja a fejét, legfontosabb a tehetség. Nem elhanyagolható, de azt gondolom, hogy nem a legfontosabb hozzávaló. Véleményem szerint sokkal fontosabb az elszántság, a folyamatos gyakorlás, a szakma szeretete, hogy ki vezet az úton, ki tanítja meg az alapokat. Nagy szerencsémre a Szabadiskola tanárai mindig nagy türelemmel és következetesen irányítottak. Nemcsak művészileg, de emberileg is mindig példát mutattak.

Végezetül, mit üzenek a szabadiskola új nemzedékének?

A legfontosabb: soha ne feledjétek az alkotás örömét. Azt az érzést, amit átélsz, amikor létrehozol valamit. Legyen az grafika, plasztika, egy ecsetnyom. Létrehozni, alkotni az egyik legnemesebb feladat a világon. Sokszor úgy érzem, mikor leülök dolgozni, hogy nem is a végeredmény, hanem maga, az alkotás folyamata a legfontosabb. Sőt, néha szinte meditációhoz tudnám hasonlítani.

2022 az év, amikor eljött az idő, hogy mesterséges intelligenciával tudunk képeket generálni. Véleményem szerint ennek, visszafordíthatatlan következményei lesznek, amit nehéz megjósolni, de talán a fényképezéshez hasonló kaliberű felfedezéssel van dolgunk. Bárki

létrehozhat képeket, modelleket, szinte bármit, egyszerűen, szöveges instrukciókkal. De nem szabad elfelejteni, hogy az nem alkotás, és amikor ti húztok a ceruzával a papíron egy vonalat, sokkal értékesebb, mert otthagytok a kezetek nyomát. Nem szabad hagyni, hogy az új technológiák miatt ne tanuljuk meg az alapokat. És ne hagyjátok az örömet veszni, amit az alkotás jelent. Rajzoljatok, építsetek tovább: legyen az a Fekete Varázsló tornya, egy barátod portréja, vagy akár egy "égi tünemény".

Ha felnézünk a fejünk fölé, láthatjuk ezt az örömet. Az óriás repülő, a szárnyas malac és a többi alkotás mind erről mesélnek. Próbáljátok ezt a játékosságot megőrizni!

Akik egyetemre, főiskolára mennek, azoknak pedig azt üzenem: Használjátok ki a diákéveket. Nem lesz máskor alkalmatok ennyit, zavartalanul alkotni. Legyetek nyitottak, utazzatok. Tartsátok nyitva a szemeket. Őrizzétek meg azt a nyitottságot, amit a szabadiskola adott.

Minden szabadiskolásnak örömmel teli alkotást, és eredményes felvételt kívánok, a szabadiskola tanárainak pedig még nagyon sok sikeres tanévet!